

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет української філології та журналістики
Кафедра історії української літератури та компаративістики

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри історії української
літератури та компаративістики

О.А.Рарицький

27 серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія української літератури XI-XVIII ст.

підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою спеціальності предметної спеціальності	<i>першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Середня освіта (Українська мова і література) 014 Середня освіта (Українська мова і література) 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)</i>
галузі знань	<i>01 Освіта / Педагогіка</i>
мова навчання	<i>українська</i>

2019 – 2020 навчальний рік

Розробник програми: О.А. Рарицький, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри історії української літератури та компаративістики.

Ухвалено на засіданні кафедри історії української літератури та компаративістики.

Протокол за №8 від 27 серпня 2019 року.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

А.С. Попович

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Мета вивчення навчальної дисципліни: сформувати у здобувачів вищої освіти здатність оволодівати знаннями про життя і творчість письменників епохи українського Середньовіччя, Ренесансу і Бароко; визначати жанрові, композиційні, проблемно-тематичні особливості текстів XI–XVIII ст.; проводити послідовний системний аналіз літературного процесу (стилів, явищ, постатей і творів), виробити навички й уміння аналізувати твори означеної літературної доби; виробити вміння працювати із літературними текстами давньоукраїнської доби, стежити за мовленням школярів; набути вміння застосовувати знання з історії української літератури XI–XVIII ст. під час проведення уроків української літератури в закладах загальної середньої освіти.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Рік навчання	1
Семестр вивчення	1,2
Кількість кредитів ЄКТС	7
Загальний обсяг годин	210
Кількість годин навчальних занять	104
Лекційні заняття	60
Практичні заняття	44
Самостійна та індивідуальна робота	106
Форма підсумкового контролю	Екзамен

3. Статус дисципліни. Навчальна дисципліна належить до освітніх компонент професійної підготовки (обов'язкова).

4. Передумови для вивчення дисципліни. *Дисципліни-пререквізити:* вступ до літературознавства та ін.

5. Програмні компетентності навчання

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі середньої освіти з розвитку, навчання і виховання учнів середнього та старшого шкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і методик навчання української мови і літератури, англійської мови, та характеризується комплексністю й невизначеністю умов. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі видавничої справи й редагування.

Загальні компетентності:

ЗК 03	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 05	Здатність бути критичним і самокритичним
ЗК 06	Здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу.
ЗК 07	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 08	Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК 09	Здатність працювати в команді та автономно.
ЗК 10	Здатність учитися й оволодіти сучасними знаннями.
ЗК 11	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
ЗК 13	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 14	Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.
ЗК 15	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
ЗК 16	Здатність проявляти творчий підхід у розробленні ідей та в досягненні мети досліджень.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 01	Здатність формувати в здобувачів загальної середньої освіти предметні компетентності.
СК 08	Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови й літератури в закладах загальної середньої освіти, практиці навчання української мови й літератури.
СК 09	Здатність усвідомлювати структуру філологічної науки (мовознавства й літературознавства) та її теоретичні основ
СК 11	Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови і української літератури.
СК 14	Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку української літератури, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни

Програмні результати навчання:

ПРН 05	Уміти оперувати базовими категоріями й поняттями мовознавства, літературознавства, методики навчання української мови та літератури.
ПРН 10	Знати, розуміти й демонструвати здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання української мови і літератури для виконання освітньої програми в закладах загальної середньої освіти.
ПРН 11	Демонструвати й застосовувати знання з української мови і літератури, необхідні для формування предметних компетентностей здобувачів загальної середньої освіти.
ПРН 12	Знати основні функції й закони розвитку мови як суспільного явища, різномірневу (системну) організацію української мови та її норми, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні.
ПРН 14	Пояснювати особливості розвитку української мови та літератури, специфіку перебігу літературного процесу в Україні в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності; порівнювати мовні й літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.
ПРН 15	Застосовувати різні види аналізу художнього твору, визначати його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок із фольклором, міфологією, філософією, значення для національної та світової культури.
ПРН 16	Організовувати співпрацю учнів (вихованців), ефективно працювати в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).

ПРН 17	Ефективно спілкуватися в колективі, науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступати перед аудиторією, брати участь у дискусіях, обстоювати власну думку (позицію), дотримуватися культури поведінки й мовленнєвого спілкування.
ПРН 18	Мати творчо-критичне мислення, творчо використовувати різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі розв'язання соціальних і професійних завдань.
ПРН 20	Використовувати гуманістичний потенціал української мови та літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України.

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти **повинен**:

Опанувати основні тенденції розвитку історії української літератури XI–XVIII ст. у контексті історико-літературної доби.

Засвоїти найважливіші відомості про творчі методи й літературні напрями епохи українського Середньовіччя, Ренесансу і Бароко; погляди дослідників на ці явища.

Проводити послідовний системний аналіз літературного процесу (літературних стилів, явищ, постатей і творів); формувати у здобувачів освіти здатність оволодівати знаннями про життя і творчість письменників давньої епохи, жанрові, композиційні особливості їхнього доробку; виробити навички та уміння аналізувати їх; розуміти пізнавальне і виховне значення давньої української літератури.

Знати основні тенденції розвитку давньої української літератури у контексті історико-літературної доби; найважливіші відомості про творчі методи й літературні напрями означеної епохи; погляди дослідників на ці явища; проблемні питання автентичності літературних творів, релігійні впливи на їх розвиток; характерні особливості стилю письменників; рекомендовані теоретичні джерела; місце українського письменства в загальноєвропейському літературному процесі; загально-людське і конкретно-історичне значення давніх творів.

Здобувач освіти повинен уміти робити аналітичний огляд літературознавчих праць щодо творчості окремих персоналій та літературного процесу доби; простежувати взаємозв'язок між подіями певної епохи, світоглядом і творчістю письменника; виявляти найхарактерніші ознаки творчих методів та напрямів; аналізувати особливості поезики та індивідуального стилю письменника; проводити компаративний аналіз на різних рівнях текстів світової та вітчизняної літератури; обґрунтовувати власну оцінку прочитаних творів; готувати різні за обсягом, характером і жанром усні й письмові роботи; ефективно застосовувати теоретичні професійні знання у практичній діяльності.

7. Засоби діагностики результатів навчання, зокрема, методи їх демонстрування: презентація виконаних тестових завдань, написання рефератів, звіти про виконання індивідуальних завдань, виконання завдань самостійної роботи та їх захист, модульна контрольна робота, екзамен (усна/письмова відповідь, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle) та ін.

8. Програма навчальної дисципліни

	Кількість годин	
	Разом	зокрема

Назви змістових модулів і тем		Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Вступ. Поняття про давню українську літературу.	8	2	2	4
Тема 2. Перекладна література українського Середньовіччя.	18	6	4	8
Тема 3. Оригінальна література українського Середньовіччя.	16	6	4	6
Тема 4. «Слово о полку Ігоревім» як найвидатніша пам'ятка зрілого Середньовіччя.	10	2	2	6
Тема 5. Літературна творчість пізнього Середньовіччя.	12	4	2	6
Тема 6. Ренесанс в Україні. Латиномовна українська поезія к. XV–XVI ст.	10	4	2	4
Тема 7. Доба бароко у світовому й українському мистецтві та літературі.	10	4	2	4
Тема 8. Культурно-національне відродження в Україні (II пол. XVI–I пол. XVII ст.).	12	4	2	6
Тема 9. Полемічно-публіцистична проза.	16	4	4	8
Тема 10. Українське віршування XVII ст.	12	4	2	6
Тема 11. Ораторсько-проповідницька проза XVII ст.	10	2	2	6
Тема 12. Українська драматургія XVII ст.	10	2	2	6
Тема 13. Історіографічна проза XVII–XVIII ст. Козацько-старшинські літописи.	8	2	2	4
Тема 14. Шкільна драма XVIII ст.	10	2	2	6
Тема 15. Вертепна драма.	10	2	2	6
Тема 16. Творчість мандрівних дяків. Гумор та сатира XVIII ст.	10	2	2	6
Тема 17. Поезія XVIII ст.	12	4	2	6
Тема 18. Життя і творчість Григорія Сковороди.	16	4	4	8
Разом годин	210	60	44	106

Тематика лекційних занять

1. Вступ. Поняття про давню українську літературу.
2. Перекладна література українського Середньовіччя.
3. Оригінальна література українського Середньовіччя.

4. Літературна творчість пізнього Середньовіччя.
5. Літературна творчість пізнього Середньовіччя.
6. Ренесанс в Україні. Латиномовна українська поезія к. XV–XVI ст.
7. Доба бароко у світовому й українському мистецтві та літературі.
8. Культурно-національне відродження в Україні (II пол. XVI–I пол. XVII ст.).
9. Полемічно-публіцистична проза.
10. Українське віршування XVII ст.
11. Ораторсько-проповідницька проза XVII ст.
12. Українська драматургія XVII ст.
13. Історіографічна проза XVII–XVIII ст. Козацько-старшинські літописи.
14. Шкільна драма XVIII ст.
15. Вертепна драма.
16. Творчість мандрівних дяків. Гумор та сатира XVIII ст.
17. Поезія XVIII ст.
18. Життя і творчість Григорія Сковороди.

Тематика практичних занять

1. Біблія як визначна пам'ятка перекладної літератури.
2. Літописання. «Повість временних літ».
3. «Слово о полку Ігоревім» як найвизначніша пам'ятка зрілого Середньовіччя.
4. Галицько-Волинський літопис як пам'ятка давньоукраїнської історіографії.
5. Українська латиномовна поезія. Поема Себастьяна Кленовича «Роксоланія».
6. Полемічна творчість Івана Вишенського.
7. Агіографічна проза XVII ст. Творчість Дмитра Туптала (Ростовського).
8. Козацькі літописи.
9. Творчість Феофана Прокоповича.
10. Творчість П. Поповича-Гученського
11. Поетична творчість Григорія Сковороди.
12. Байки Григорія Сковороди.

Самостійна робота

Здобувачі вищої освіти виконують такі різновиди самостійної роботи з дисципліни:

- 1) опрацювання текстів лекційних занять зокрема, робота з термінологічним апаратом дисципліни;
- 2) робота з основною й допоміжною літературою, читання наукової та навчальної літератури;
- 3) підготовка до практичних занять;
- 4) виконання завдань, визначених у планах практичних занять;
- 5) опрацювання питань, винесених на самостійне опрацювання;
- 6) виконання завдань в об'єктно-модульному динамічному середовищі навчання Moodle;
- 7) підготовка презентацій навчального матеріалу;
- 8) конспектування у читацькому щоденнику рекомендованих програмою твори давньої української літератури;
- 9) вивчення напам'ять (Уривок із «Повісті врем'яних літ» про значення навчання книжного (мовою оригіналу), «Плач Ярославни» (у переспіві Тараса Шевченка), уривок із поезії «Дума» І. Мазепи, поезії Г. Сковороди «Всякому городу нрав и права», «De libertate»);
- 9) підготовка до написання самостійної роботи та модульної контрольної роботи тощо.

Питання, винесені на самостійне опрацювання:

Тема 1. Оригіналь-на література раннього Середньовіччя	«Велесова книга» (Легенда про Богумира, 1-2 оповідання на вибір)
Тема 2. Перекладна література зрілого Середньовіччя	«Біблія» (із Книги Буття (Створення світу, Про перших людей, Каїн і Авель, Ноїв потоп, Вавилонська вежа, Знищення Содому й Гоморри); із Книги Левит (Жертва за гріх, Жертва за провину, Закони про жертви, Закон про чисте і нечисте, Закон про породіллю, Нечистий чоловік та жінка, Не їжте крові, Закони праведного життя (2 оповідання на вибір)); із Псалтиря (Псалом 1, Псалом 50, Псалом 143); із Книги Пісня над піснями (Соломонова Пісня над піснями, Глибоке взаємне кохання, Краса молодої, Молодий знову оспівує красу своєї молодої, Вічна взаємна любов молодого й молодої (2 оповідання на вибір), Із Нового Заповіту (Із Євангелії від Св. Матвія – Притча про сіяча, Притча про милосердного самарянина, Притча про загублену вівцю й загублену драхму, Притча про блудного сина). «Ходіння Богородиці по муках». «Александрія» (Виховання Александра; Про поразку Александра над Дарієм; Александр запирає в горах нечисті народи). «Фізіолог» (Про лева; Про антилопу; Про слона; Про оленя; Про орла). «Сказання про індійське царство». ω «Повість про Варлаама та Іоасафа» («Притча про солов'я», «Притча про єдинорога»). Збірник афоризмів «Бджола» (записати у читацький щоденник 10-15 афоризмів).
Тема 3. Оригінальна література пізнього та зрілого Середньовіччя	«Повість минулих літ» (Оповідання про подорож апостола Андрія; Переказ про заснування Києва; Оповідання про обрив; Про початок слов'янської писемності; Смерть Ігоря і помста Ольги; Смерть Олега; Оповідання про Кожум'яку; Печеніги під Білгородом; Піклування Ярослава про освіту; Про осліплення князя Василька Тербовлянського). «Київський літопис» (Похід Ігоря Святославовича проти половців у 1185 р.). Іларіон Київський «Слово про Закон і Благодать». ω Кирило Туровський «Слова-проповіді» («Притча про людську душу і тіло», «Слово в неділю по Великодні»). «Сказання про святих князів Бориса і Гліба». «Киево-Печерський патерик» (Про зведення церкви Святої Богородиці; Про преподобного Спиридона-проскурника та про Алімпія-іконописця; Про святого і блаженного Агапіта; Про преподобного Мойсея Угриня; Про ченця Прохора, котрий молитвою з лободи робив хліб, а з попелу сіль). «Слово о полку Ігоревім». Володимир Мономах «Повчання дітям». Данило Заточник «Благання». Данило Паломник «Житіє і хоженіє». «Галицько-Волинський літопис» (Сказання про Батієве побоїще; Сказання про ходіння Данила до Батия; Оповідання про розгром тевтонських рицарів під Дорогочином у 1238 р.; Переказ про Євшан-зілля). «Слово про погибель Руської землі». Литовсько-руські літописи («Повість про Подільську землю», «Похвала великому князю Вітовту»).
Тема 4. Латиномовна поезія доби Ренесансу	Юрій Дрогобич Віршовий вступ (присвята) до «Прогностичної оцінки 1483 року». Павло Русин «Похвала поезії», «Про прихід зими», «До книжечки». Станіслав Оріховський-Роксолан «Промова у справі закону про цилібат». Себастьян Кленович «Роксоланія».
Тема 6.	Герасим Смотрицький «Ключ царства небесного». Клірик Острозький

Література доби Бароко. Полемічна література (зародження Бароко)	«Отписи Іпатію Потію». Христофор Філалет «Апокрисис». Мелетій Смотрицький «Тренос, або Плач східної церкви». «Пересторога». ω Захарія Копистенський «Палінодія». Іван Вишенський «Тобі, котрий мешкає в землі, що зветься Польська», «Послання до єпископів». Іпатій Потій «Унія» (уривки).
Тема 7. Віршування XVII ст.	Анонімні історичні вірші «Плач міщан Острозьких», «Про Жовтоводську битву» («Висипався хміль із міха»), «Полонення Потоцьких під Жовтими Водами і Корсунем», «Полонення польських гетьманів», «Дума козацька про войну з ляхами над рікою Стиром». Касіян Сакович «Вірші на жалосний погреб шляхетного лицаря Петра Конашевича-Сагайдачного». Кирило Транквіліон-Ставровецький (зі збірки «Перлина многоцінна» поезія «Ліки розкішникам цього світу»). Лазар Баранович зі збірки «Лютня Аполлона» («Про сонце», «Усім весна бува красна», «Один – багатий, на іншому – лати», «Про час для всього – доброго, злого», «Скрізь на Україні видно лиш руїни»). Іван Величковський «Ехо», «Рак літеральний», «Чворогранистий вірш», «Жартовний вірш», «Стовп», «Пресікаємий вірш», епіграми. Климентій Зиновій (вірші про бідних і багатих («Про убогих і багатих», «Нищенський вірш», «Про нерівності людські»); (вірші про ремесла і ремісників («Про гончарів: слово віршове похвальне», «Про ратаїв, або ж про тих людей, що хліб вирощують», «Про косарів, що сіно косять», «Про жінок», «Про друкарів, що книги друкують», «Про теслів, або ж про плотників по-московському, а про деїлідів по-литовському», «Про людей православних, що військову службу справляють, а саме – про козаків».
Тема 8. Проза XVII ст.	Інокентій Гізель «Мир з Богом людині». Лазар Баранович «Меч духовний», «Труби словес проповідних». Антоній Радивилівський Проповіді «Огородок Марії Богородиці», «Вінець Христа»; Байки «Лис і Журавель», «Рак і раченята», «Лис і Козел». Дмитро Туптало «Життя Святих (Четї-Мінеї)» (Житіє преподобного Олексія, чоловіка Божого, Житіє святої Ольги, Житіє Володимира), «Діаріуш» (уривки).
Тема 9. Драматургія XVII ст.	Памва Беринда «На Рождество Ісуса Христа вірші». Анонім «Слово про збурення пекла». Анонім «Олексій, чоловік Божий». Інтермедії до драми Я. Гаватовича («Продав kota в мішку», «Найкращий сон»). Інтермедії Дернівського збірника («Інтермедія на дві персони: син з татом», «Інтермедії на дві персони: німець і хлоп»).
Тема 10. Історична і паломницька проза XVIII ст.	Літопис Самовидця («Про початок війни Хмельницького 1648 року», «Року 1663. Чорн а рада у Ніжині»). Літопис Григорія Грабянки («Про зачатки перейменування на козаків та звідки їхня назва походить», «Про другу битву козаків з ляхами та про перемогу під Корсунем», «Розповідь про війну на Батозі», «Про похід Хмельницького у польські землі навесні 1655 року»). Літопис Самійла Величка (Розділ 1. «Вивід про гетьмана Хмельницького, хто він був і звідки; про дітей його та значніших слуг; про німецького історика Пуфендорфія», Розділ XVI «Про похід турків і татар на Запоріжжя»). «Історія Русів» (оповідання про гетьмана Мазепу). Василь Григорович-Барський «Мандрі». «Путь» Макарія і Сильвестра, «Мандрі» Іполита Вишенського, «Пeregринація» Варлаама Ліницького, «Путник» Серапіона (на вибір один із творів паломницького жанру).
Тема 11. Драма XVIII ст.	Феофан Прокопович «Володимир». Анонім «Милість Божа». Георгій Кониський «Воскресіння мертвих». Семен Дівович «Розмова

	Великоросії з Малоросією». ω Вертепна драма. ω Інтермедії до драми Митрофана Довгалевського «Комічне дійство» (за власним вибором прочитати дві інтермедії). Інтермедії до драми Митрофана Довгалевського «Властотворний образ» (за власним вибором прочитати дві інтермедії). Інтермедії до драми Георгія Кониського «Воскресіння мертвих» (за власним вибором прочитати дві інтермедії).
Тема 12. Творчість мандрівних дяків, сатиричні та гумористичні діалоги	Творчість мандрівних дяків (вірші-орації «Звичаї тієї з давніх школярів бували», «Христос воскрес, ба, правда, народився!», «Христос воскрес, щаслива година!», «Христос народився, ба, правда, воскрес!», «Слава Богу, того ми тепер дождались»; вірші-трагедії «Різдвяна вірша», «Вірша на Різдво Христове», «Великодня вірша»). Ілля Турчиновський «Моє життя і страждання...». Петро Попович-Гученський «Вірші на воскресіння Христове», «Вірш нищенський, хороший і смішний», «Вірш нищенський» («Ось і я з Кобиволок триста миль з-за світа»). Гумористичні віршові оповідання («Про Кирика і жадного попа», «Пекельний Марко», «Отець Негребецький»). Сатиричні віршові оповідання («Сатирична коляда», «Плач київських монахів», «Доказательства Хама Данилея Кукси потомственні»). Іван Некрашевич «Сповідь», «Супліка, або Замисел на попа»
Тема 13. Поезія XVIII ст.	Іван Мазепа «Дума» («Всі покою щиро прагнуть»), «Ой горе, горе чайцінебозі». Феофан Прокопович «Епінікіон», «Похвала Дніпрові», «За Могилою Рябою».
Тема 14. Творчість Григорія Сковороди	Зі збірки «Сад божественних пісень » (пісня 3-тя «Весна люба, гей, прийшла», пісня 9-та «Свій смисл усяка голова трима », пісня 10-та «Всякому місту – звичай і права », пісня 12-та «В город не піду багатий – у полях я буду жить», пісня 13-та «Гей, поля, поля зелені», 18-та «Ой пташино жовтобока», «De libertate», пісня 25-та «Їдеш, нас покинуть хочеш?», пісня 26-та «Посішай, гостю, поспішай», 27-та «Вишніх наук саде святий». Зі збірки «Байки харківські» («Бджола і Шершень», «Жайворонки», «Дві курки» «Орел і Черепаха», «Голова і Тулуб», «Вітер і Філософ», «Ворона і Чиж», «Діамант і Смарагд», «Мурашка і Свиня», «Собака і Вовк»). «Нарцис», «Жона Лотова» (на вибір один із творів). «Убогий Жайворонок», «Вдячний Еродій» (на вибір один із творів).

9. Форми поточного та підсумкового контролю.

Форми поточного оцінювання: *під час практичних занять* (опитування (індивідуальне, фронтальне, ущільнене, вибіркоче), взаємоопитування, перевірка виконання тестових завдань, написання рефератів та есе, підготовка презентацій, контроль за самостійною роботою (опитування / тестування з використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle, перевірка виконаних вправ і завдань та ін.).

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота.

Форма підсумкового контролю: екзамен (усна/письмова відповідь, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle).

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний і модульний контроль (60 балів)			Екзамен	Сума
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	40	100
20 балів	20 балів	20 балів		

Поточний контроль (20 балів)

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на кожному навчальному занятті – 12.

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів на навчальних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів з курсу «Історія української літератури Х-ХVIII ст.», без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти недостатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику та в інших джерелах інформації відповідь. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати навчальний матеріал на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності педагогічних явищ; робить спроби виконання репродуктивних вправ і завдань; за допомогою викладача виконує прості педагогічні завдання й задачі (за готовим алгоритмом). Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями з курсу, здатний виконати педагогічні завдання й задачі за зразком; орієнтується в педагогічних термінах, поняттях і визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу з дисципліни викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення педагогічних понять (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником та іншими джерелами інформації, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості педагогічні завдання й задачі за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу з курсу, може поверхнево аналізувати педагогічні ситуації, робить певні висновки щодо педагогічних проблем; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Дос	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал,

		оперує базовими педагогічними поняттями та категоріями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати педагогічну термінологію; складати таблиці, схеми та ін. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал в стандартних ситуаціях; уміє аналізувати педагогічні ситуації, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак із окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат або інше повідомлення (підготувати проєкт), обґрунтувати його положення, має достатній рівень сформованих педагогічних умінь. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом з курсу, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить педагогічні поняття й категорії; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі педагогічні завдання та задачі; має сформовані типові педагогічні навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями з курсу та використовує їх у нестандартних педагогічних ситуаціях; може визначати особливості організації освітнього процесу; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні здобутки педагогічної науки; самостійно визначає мету власної педагогічної діяльності; виконує творчі педагогічні завдання й задачі; може сприймати іншу позицію як альтернативну; може моделювати педагогічні ситуації; знає суміжні дисципліни; використовує знання для аналізу особливостей педагогічної діяльності вчителя-словесника, виконує аналіз педагогічних ситуацій, володіє нормами сучасної української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з курсу, аргументовано використовує їх у нестандартних педагогічних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати педагогічні проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний підготувати виступ на наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної та педагогічної діяльності; оцінювати педагогічні явища, процеси; володіє нормами сучасної української літературної мови; має високий рівень сформованих загальнопедагогічних умінь. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання з курсу, виявляє неординарні творчі педагогічні здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні педагогічні ситуації та завдання й педагогічні задачі; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу педагогічних явищ; уміє ставити і розв'язувати педагогічні проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, зокрема щодо проєктування й моделювання педагогічних ситуацій; займається науково-пошуковою роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та

	письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах (під час навчання української літератури), володіє нормами сучасної української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
--	--

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР) менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні, семінарські, індивідуальні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Здобувачеві, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з невідповідністю або недостатньою відповідністю до навчальних занять, здобувач повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації ним поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, невідповідністю або недостатньою відповідністю до них відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» (<https://cutt.ly/mL7b6am>).

Самостійна робота (20 балів)

Контроль за самостійною роботою здійснюється на практичних заняттях і консультаціях.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

9-10 б. високий рівень	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання з питань, винесених на самостійне опрацювання, повно викладає самостійно вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, порівнювати, формулює своє бачення літературознавчої проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях (під час проектування освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти), наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, добирає самостійно інформаційні джерела, володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з інтернетними джерелами, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови. Здобувач вищої освіти вчасно виконує завдання самостійної роботи. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але здобувач допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2

7,5- 8,9 б. достатній рівень	недоліки в послідовності викладу матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання, та в мовному оформленні висловлювання. Здобувач вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях (зокрема, під час проектування освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти), переважно добирає самостійно інформаційні джерела, володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з інтернетними джерелами. Здобувач вищої освіти вчасно виконує завдання самостійної роботи. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
6 – 7,4 б. середній рівень	Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень питань, винесених на самостійне опрацювання, але викладає матеріал неповно, допускає неточності у визначенні понять, потребує допомоги (спрямувальних питань) викладача, не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; у власній аргументації використовує загальновідомі докази; не має сформованих умінь і навичок роботи з отриманою інформацією; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без її подальшого аналізу, викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Здобувач вищої освіти виконує завдання самостійної роботи фрагментарно й дещо пізніше визначеного терміну. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
менше ніж 6 б. початковий рівень	Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. У здобувача не сформовано необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією; він не має елементарних умінь здійснювати первинну обробку й подальший аналіз навчальної інформації; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання завдань, неспроможний виконати стандартні завдання після спрямувальних питань викладача. Здобувач не виконав більшість завдань самостійної роботи, подав роботу пізніше визначеного терміну. У роботі здобувача наявні ознаки академічної недоброчесності.

Здобувачі вищої освіти, які за виконання завдань СР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися на звіт за виконання СР на консультації, або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота (20 балів)

Модульна контрольна робота (відповіді на питання) виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі здобувачі. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Під час оцінювання МКР увага звертається на повноту висвітлення завдань, володіння термінологічним апаратом курсу, вміння обґрунтовувати свої міркування й доводити їх, дотримання норм сучасної української літературної мови.

Здобувачі, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Оцінювання модульної контрольної роботи:

МКР 20 балів	високий рівень	27 – 30 б.
	достатній рівень	23 – 26 б.
	середній рівень	18 – 22 б.
	початковий рівень	менше ніж 18 б.

Семестровий екзамен (40 балів)

Білет іспиту складається із трьох питань. Наприклад:

1. Біблія як канонічне перекладне джерело. Композиція книги. Структура Старого (Ветхого) і Нового (Євангеліє) Заповітів. Найдавніші списки євангельських текстів. Переклади Біблії українською мовою.
2. Юрій Дрогобич як зачинатель української латиномовної поезії. «Прогностична оцінка 1483 року» Юрія Дрогобича як перший український твір у контексті латиномовної творчості. Жанрова природа присвяти.
3. Основні тенденції розвитку драматургії XVIII ст. Анонімна п'єса «Милість Божа». Проблема авторства. «Милість Божа» як зразок агітаційної драми. Патріотичне спрямування твору. Композиційні особливості.

або

1. Поняття про літописи та історія формування жанру. Схема розвитку киеворуського літописання. «Повість минулих літ» як найвизначніша літописна пам'ятка. Стилїстичні можливості синтаксису.
2. Поняття про полемічну літературу. Історико-культурні передумови формування жанру. Полемічне спрямування трактату Г. Смотрицького «Ключ царства небесного».
3. Метафізична (духовна) лірика. Зв'язок із попередньою віршовою традицією. Канти, псалми, колядки як жанрові різновиди духовної лірики. Почаївський «Богогласник», композиція, провідні мотиви збірника.

Питання екзаменаційного білета оцінюються відповідно до таких критеріїв:

9-10 б. високий рівень	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання з історії української літератури XI-XVIII ст., повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж літературознавчої проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, формулює своє бачення, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях, наводити необхідні приклади, зокрема щодо організації вивчення матеріалу, викладає матеріал логічно, послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
7,5 - 8,9 б. достатній рівень	Якщо відповідь здобувача вищої освіти відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але здобувач допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу та мовному оформленні висловлювання. Здобувач вищої освіти вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях, зокрема щодо організації вивчення матеріалу з історії української літератури XI-XVIII ст. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

6 - 7,4 б. середній рівень	Якщо здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень курсу, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні літературознавчих понять; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; не в змозі захистити проєкт побудови системи роботи з певних тем дисципліни, зокрема щодо їхнього вивчення на уроках української літератури; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
менше ніж 6 б. початковий рівень	Якщо здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, допускає помилки у формулюванні літературознавчих понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач вищої освіти неспроможний виконати стандартні завдання навіть після спрямувальних питань викладача. Під час підготовки до відповіді (або в процесі відповіді) наявні ознаки академічної недоброчесності.

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях; не виконав або виконав МКР, завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Загальне оцінювання екзамену:

40-36 балів – високий рівень;
35-30 балів – достатній рівень;
29-24 бали – середній рівень;
23 бали і менше – початковий рівень.

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до екзамену. Вони допускаються до нього після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю.

Вважається, що здобувачі вищої освіти підготувалися до іспиту, якщо рейтингова оцінка за його результатом більша або дорівнює 24 балам.

Здобувачам вищої освіти, які за іспит отримали незадовільну оцінку, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету української філології та журналістики.

Якщо здобувач вищої освіти ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету української філології та журналістики, його відповідь оцінюється за 100-бальною шкалою без урахування результатів поточної успішності.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Рейтингова оцінка з кредитного	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
--------------------------------	-----------------------	-------------------------------

модуля		
90-100 і більше	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	задовільно
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання проектора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення презентацій у форматі MS Power Point або інших. Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення онлайн-відеоконференцій.

12. Рекомендована література

Основна

- Білоус П. Історія української літератури XI–XVIII ст. : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2009. 424 с.
- Давня українська література : методично-хрестоматійний посібник для практичних занять з курсу «Історія української літератури X–XVIII ст.» / Авт.-упоряд. Т. Колотило, О. Рарицький. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський держ. ун-т, Інформ.-видав. відділ, 2005. 204 с.
- Давня українська література : хрестоматія / За ред. М. Сулими. 3-тє вид. Київ : Освіта, 1996. 656 с.
- Ісіченко Ігор, архієпископ. Історія української літератури: епоха Бароко (XVII–XVIII ст.). Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Львів : Святогорець, 2011. 568 с.
- Історія української літератури: у 12 т. / редкол. В. Дончик (голова). Т. 1. : Давня література (X – перша половина XVI ст.) / наук. ред. Ю. Пелешенко, М. Сулима. Київ : Наук. думка, 2014. 839 с. ; Т. 2 : Давня література (друга половина XVI – XVIII ст.) / наук. ред. В. Сулима, М. Сулима. Київ : Наук. думка, 2014. 839 с.
- Новик О. Історія української літератури (давньої) : навч. посіб. посіб. Для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 223 с.
- [Огієнко І. \(Митрополит Іларіон\)](#). Слово про Ігорів похід / упоряд., авт. передм. М. Тимошик. Київ : Наша культура і наука, 2005. 316 с.
- Сліпушко О. Література Київської Русі : навч. посібник. Київ : Київ. ун-т., 2014. 393 с.
- Українська література XI–XVIII ст. : хрестоматія з коментарями / упоряд. Є. Карпіловська, Л. Тарновецька. Чернівці : Прут, 1997. 368 с.
- Шевчук В. Муза Роксоланська: Українська література XVI–XVIII ст. Кн.1 : Ренесанс. Раннє бароко. Київ : Либідь, 2004. 400 с.; Кн. 2 : Розвинене бароко. Пізнє бароко. Київ : Либідь, 2005. 726 с.

Допоміжна

Монографії, навчальні посібники

- Александров О. Старокиївська агіографічна проза XI – першої третини XIII ст. Одеса : АстроПринт, 1999. 272 с.
- Антофійчук В. Євангельські образи в українській літературі XX століття. Чернівці : Рута, 2001. 235 с.
- Гетьманець М. «Слово о полку Ігоревім» у школі. Суми : Собор, 2001. 136 с.
- Джиджора Є. Гімнографія Київської Русі XI–XIII сторіч: структурне ціле канону мінейного циклу : монографія. Одеса : Астропринт, 2018. 480 с.
- Давньоруське любомудріє: Тексти і контексти. Київ : ВД «КМ Академія», 2006. 398 с.
- Давня українська література X–XVIII ст. Твори: Для серед. та ст. шк. віку / Упорядкув. текстів, передм., підготов. комент., прим. та навч.-метод. матеріалів О. Сліпушко. Київ : Школа, 2005. 416 с.
- Європейське Відродження та українська література XIV–XVI ст. : зб. праць. Київ : Наук. думка, 1993. 376 с.
- Клочек Г. Світ «Велесової книги» : навч. посіб. Кіровоград : Степова Еллада, 2001. 160 с.
- Кралюк П. Мелетій Смотрицький і українське духовно-культурне відродження кінця XVI – початку XVII ст. Острог : Вид-во Національного університету «Острозька академія», 1997. 208 с.
- Марсове поле. Героїчна поезія на Україні. X – поч. XIX століть. Київ : Молодь, 2004. 511 с.
- Насмінчук Г. Зарубіжна література ранніх епох: Античність, Середньовіччя, Відродження : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький, 2013. 212 с.
- Огієнко І. (Митрополит Іларіон). Історія українського друкарства / упоряд., авт. передм. М. Тимошик. Київ : Наша культура і наука, 2007. 536 с.
- Огієнко І. (Митрополит Іларіон). Розп'ятий Мазепа / Упоряд., авт. передм. і комент. М. Тимошика. Київ : Наша культура і наука, 2003. 348 с.
- Огієнко І. (Митрополит Іларіон). Свята Почаївська Лавра / авт. передмови М. Тимошик. Київ : Наша культура і наука, 2004. 440 с.
- Огієнко І. (Митрополит Іларіон). Слово про Ігорів похід / упоряд., авт. передм. М. Тимошик. Київ : Наша культура і наука, 2005. 316 с.
- Огієнко І. (митрополит Іларіон). Українська культура / упоряд., автор передм. і комент. М. Тимошик. Київ : Наша культура і наука, 2002. 342 с.
- Поліщук Ф. Український фольклор. Давня українська література. Практичні заняття: навч. посіб. Київ : Вища школа, 1991. 190 с.
- Сивокінь Г. Давні українські поетики / 2-е вид. Харків : Акта, 2001. 166 с.
- Соболев В. 12 подорожей в країну давнього письменства. Донецьк : Східний видавничий дім, 2003. 156 с.
- Соболев В. З глибини віків: Вивчення давньої української літератури в школі: посіб. для вчителя. Київ : Зодіак-ЕКО, 1995. 192 с.
- Сулима М. Українська драматургія XVII–XVIII ст. Київ : ПЦ «Фоліант», ВД «Стилос», 2005. 368 с.
- Степанишин Б. Давня українська література в школі. Київ : Либідь, 2000. 504 с.
- Українська література у портретах і довідках: Давня література – література XIX ст. Довідник / Ред. кол.: С. Денисюк, В. Дончик, П. Кононенко та ін. Київ : Либідь, 2000. 360 с.
- Ткачук Р. Полемічна традиція унійних письменників кінця XVI–першої половини XVII ст.: доба і постаті, текст і прототекст, риторика і поетика. Київ : КММ, 2019. 486 с.

Статті

- Білоус П. Граматики, ритори, філософи... в Україні. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2004. № 5- 6. С. 134–141.

- 8. Білоус П. Жанрова система української літератури (період Київської Русі). *Слово і час*. 2002. № 2. С. 19–23. 9.
- Білоус П. Література Київської Русі: постколоніальне прочитання. Українська мова та література. 2003. Ч. 25. 10. Білоус П. «Моління» Данила Заточника з феноменологічного погляду. *Слово і час*. 2000. № 5. С. 42–48.
- Білоус П. Парадокси киеворуського літературного життя. *Слово і час*. 2011. № 11. С. 34–40.
- Брайчевський М. Легенда про Кия. *Київ*. 1992. № 2. С. 132–155.
- Генік-Березовська З. Григорій Сковорода: образ художній і справжній. *Слово і час*. 1995. № 3. С. 61–68.
- Горський В. Дещо про критерії людської гідності у XIII столітті. «Моління» Данила Заточника. Київ. 1993. № 11. С. 139–148. 20.
- Грабович Г. Авторство і авторитет Івана Вишенського: діалектика відсутності. *Слово і час*. 1990. № 6. С. 45–53.
- Дудкіна О. Постать Івана Вишенського крізь призму етико-антропологічної концепції І.Я. Франка. *Слово і час*. 2006. № 9. С. 13–19.
- Ерн В. Життя і особа Григорія Сковороди. *Березіль*. 1992. № 11-12. С. 150–175.
- Ісіченко Ігор, архієпископ. Креативні виміри мучеництва в «Читанні про Бориса і Гліба» прп. Нестора Літописця. *Слово і час*. 2014. № 2. С. 24–28.
- Ісаєвич Я. Освітній рух в Україні XVII ст.: східна традиція і західні впливи. *Київська старовина*. 1995. № 1. С. 2–10. 37.
- Ісіченко Ігор, архієпископ. «Василіанське бароко». *Слово і час*. 2011. № 1. С. 3–21. 38.
- Миненко Ю. Гуманістичний пафос «Ляменту міщан Острозьких 1636 року». *Слово і час*. 2014. № 1. С. 70–75. 59.
- Миненко Ю. Зародження українського бароко у контексті контрреформаційних впливів у Речі Посполитій XVI століття. *Слово і час*. 2015. № 7. С. 32–37. 60.
- Миненко Ю. Штрихи до портрета автора «Ляменту міщан острозьких 1636 року». *Слово і час*. 2016. № 9. С. 92–96.
- Мишанич О. «Перший розум наш»: про Григорія Сковороду. *Українська мова й література в середній школі, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2002. № 6. С. 4–6. 63.
- Мишанич О. Прийняття християнства і давнє українське письменство. *Рад. літературознавство*. 1988. № 6. С. 32–40.
- Пелешенко Ю. Південнослов'янські та західні впливи в киеворуському письменстві. *Слово і час*. 2016. № 8. С. 91–94.
- Пелешенко Ю. «Плач землі» в Івана Вишенського та його джерела. *Медієвістика: збірник статей*. Вип. 2. Одеса : АстроПринт, 2000. С. 33–42.
- Пелешенко Ю. Українська культура й ісихазм. Суть духовної практики ісихазму. *Український світ*. 1992. № 2. С. 17–18.
- Піч Р. Сковородинівський міф про Наркіса в світлі романтичної концепції міфотворчості. *Сучасність*. 1995. № 10. С. 162–166.
- Сліпушко О. Перша державно-літературна декларація Руси-України: до 980-ліття написання «Слова про Закон і Благодать» Іларіона. *Слово і час*. 2017. № 6. С. 23–27.
- Сулима В. Давньоукраїнська проповідь як літературний жанр в контексті нової герменевтичної стратегії. *Слово і час*. 2015. № 3. С. 91–94.
- Юрчук О. «Історія Русовъ» як російська імперська версія історії українського народу . *Слово і час*. 2011. № 11. С. 40–46.
- Яценко Б. І ще про автентичність «Слова о полку Ігоревім». *Слово і час*. 2003. № 7. С. 30–34. 151.
- Яценко Б. Похід Ігоря Сіверського в 1185 році: політичні й літературні аспекти. *Слово і час*. 2000. № 6. С. 24–30.
-

13. Рекомендовані джерела інформації

http://www.nbu.gov.ua	Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
http://izbornyk.org.ua	Ізборник. Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації.
https://il-journal.com/index.php/journal	Науково-теоретичний журнал «Слово і час»
https://ukma.academia.edu/ArchbishopIhorIsichenko	Портал «Academia»
www.chtyvo.org.ua	Електронна бібліотека «Чтиво»
http://journalib.univ.kiev.ua/	Електронна бібліотека Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка
http://diasporiana.org.ua/category/movoznavstvo/	Електронна бібліотека діаспори
http://www.slovnyk.ua/	Портал української мови і культури
https://prometheus.org.ua	Український громадський проєкт масових відкритих онлайн-курсів Prometheus
https://www.ed-era.com	Українська студія онлайн-освіти EdEra
https://coursera.org	Освітня міжнародна платформа Coursera